

NOVA INTERVENCIJA U PARKU PRIRODE „KOPAČKI RIT,,

19. ožujka 2012. godine dogodio se jedan od najvećih požara u parku prirode „Kopački rit,, u zadnjih deset godina. Iako nije gorio zaštićeni dio unutar Zoo rezervata, uništena su brojna staništa barskih ptica te drugih životinja i biljaka koja čine neodvojivi dio eko lanca u parku prirode.

Tekst: Boris Banjan, dipl.ing.

Požar se dogodio u ekonomskom dijelu parka na sjeverozapadnoj strani koja se naziva rit, a zapravo predstavlja prostor ribnjaka koji se širi na oko 500 ha površine. Ribnjaci već nekoliko godina nisu privedeni svrsi, zapušteni su, uglavnom suhi i obrasli starom trskom i šaši te divljim vrbicima. Vlasništvo nad ovim prostorom prešlo je iz ruku radnika „Belja,, u ruke radnika parka prirode kojih nema niti izdaleka dovoljno da na pravi način mogu gospodariti ovim prostorom. Malobrojni nadzornici (popularno nazvani rendžeri) razapeti su između znanstvenih i ekonomskih zadaća. Zlorabi ih se za različite poslove poput turističkih, pomoćnih poslova poput radnika na održavanju okoliša, potom kao voditelje brodova te za razne druge poslove koji ih sprječavaju da rade svoj posao, a to je da skrbe o prostoru rita i brinu o očuvanju eko sustava. Tu svakako treba spomenuti i dva državna poduzeća, Hrvatske šume i Hrvatske vode koji imaju svoj dio gospodarskog dijela rita kao i prostora oko parka prirode koji čine jedinstveni i neodvojivi eko sustav u Europi.

Požar se dogodio u zaleđu sela Vardarac na zapadnoj strani ribnjaka parka prirode. Dio mještana tog sela tradicionalno se bavi izradom predmeta od trske i šaši. Poznato je da tih nekoliko mještana, kao i nekolicina iz sela Lug, svake godine, ako im to vremenske prilike dozvoljavaju, pale staro raslinje u ribnjacima kako bi se trska i šaš obnovili, a oni imali kvalitetnu mladu sirovinu za svoju djelatnost. Treba reći da ovo nije prvi požar na tom prostoru ove godine. Desetak ih je već ugašeno prije toga od strane četiri vatrogasna društva: Bilje, Vardarac, Lug i Kopačevo. Prema brojnosti i opremljenosti najjače je Bilje.

Međutim, požar koji se dogodio u večernjim satima, 18. ožujka 2012. godine razvio je frontu od oko 2,5 km i predstavljao ozbiljnu prijetnju da prijeđe u požar s katastrofal-

nim posljedicama na eko sustav u ritu. Nakon spoznaje da neće sami svladati ovaj događaj zapovjednik požarišta Željko Kolarić, ujedno zapovjednik DVD-a Bilje, uputio je poziv za pomoć profesionalcima iz Osijeka. Kako je to vrijeme brojnih požara na otvorenom prostoru u Osijeku, vatrogasci iz JPVP uputili su jednu posadu s vozilom za gašenje šumskih požara i profesionalnim zapovjednikom koji preuzima nadzor nad požarištem. No fronta požara se širi i ubrzo postaje jasno da će na ovaj način požar biti teško svladan. Nedugo zatim, gasiteljima se i ja priključujem, obilazim čitav prostor s glavnim nadzornikom u parku prirode i sa svojim zamjenikom za to područje. Nakon toga konzultiram se sa zapovjednikom vatrogasne zajednice Bilje te zaključujem da se ovim načinom gašenja neće ugasiti požar. Suprotno tome, ljudi će se izmoriti, a oprema i tehnika nepotrebno trošiti. Zbog toga zapovijedam prebacivanje snaga ispred smjera kretanja požara. Crta obrane nam je nasip koji omeđuje prostor ribnjaka od zaštićene zone Zoo rezervata. Vatrogasci tako i čine te ostaju čuvati tu crtu do jutarnjih sati. Pred jutro vatra jenjava jer se povećava vlaga

u zraku, a vjetar slabi. Zapovjednik Kolarić predaje požarište rendžerima uz savjet o pravovremenom javljanju u slučaju promjene situacije na požarištu.

Dramatičan preokret

No u ranim prijepodnevnim satima počela se odigravati prava drama. Vjetar je pojačao na 6 m/s te promijenio smjer. Vatra se neslućenim brzinom preko zapuštenih vrbika probila do samog nasipa i zaprijetila prebacivanjem požara u Zoo rezervat.

Uzrujani pozivi za pomoć od glavnog nadzornika uvjerili su me da se radi o vrlo dramatičnoj situaciji. Prema požarištu upućujemo dvije profesionalne posade, a izdajemo zapovjedi o podizanju DVD-a Donji grad, Gornji grad i Retfala iz Osijeka. Po dolasku na požarište uvjeravam se u ozbiljnost situacije. Vatrogasaca je malo, vjetar vrlo jak, a fronta požara se protegla dužinom nasipa na oko 2 km. Na dva mjesta vrući zrak prenio je žar na trsku, preko nasipa u Zoo rezervat. I tu počinje bitka za svaki metar. Vatrogasci iz Bilja i Vardarca zaista krajnjim naporima hvataju novonastale požare. Dok je nasip

obavljen dimom i vrućim zrakom, uviđa se što se može dogoditi ukoliko požar ne uspijemo lokalizirati. Tada je ugrožen čitav Zoo rezervat, ali i prijemni centar u parku prirode kao i naselje Kopačevo. Izdajem zapovjedi i radnicima parka prirode da organiziraju obranu objekata u prijemnom centru, a minerima koji se nalaze na putu vatrene linije da se evakuiraju iz tog prostora. Kako je požar u Zoo rezervatu nemoguće pratiti zbog velike površine pod minama, svjestan sam da su ovo trenuci kad se ne smije odustati od borbe s vatrenom stihijom.

Vatrogasci iz spomenutih DVD-a zaslužuju čestitke jer su umorni i slabo opremljeni uspjeli ugasiti ova dva požara. Međutim, situacija se i dalje komplicira pošto se vatra probija na nekoliko mjesta prema nasipu u dužini oko 1,5 km. Hidranti su nam daleko na samom ulazu u park prirode, na udaljenosti oko 2 km od najsjevernije točke obrane. Stižu vozila iz JPVP te tri gradska DVD-a, a stiže i nekoliko kombija s članovima spomenutih društava. Borba se razvija na tri punkta. Na ulazu u park, na sredini nasipa te u dubini požarišta unutar ribnjaka, jer nam požar razvija nekoliko istaknutih fronti koje prenose vatru na hektare neizgorene trske.

Daljnjih nekoliko sati odvijala se gotovo ratna pozornica ratna pozornica. Vatra kao da je živa razvija se u više smjerova, ali je vatrogasci (profesionalni i dobrovoljni) rame uz rame gasili iako premoreni i dehidrirani. Kud god bi plameni jezici liznuli i ozbiljno zaprijetili vatrogascima i vozilima, uvijek bi se našlo

nekoliko heroja koji su je suzbili. Sretan sam uvijek kad iznova spoznam da zapovijedam iznimno hrabrim ljudima. Treba spomenuti i korist od gašenja vozilom za šumske požare UNIMOG.

Vozilo smo spustili u rit te je ono po nepristupačnom močvarnom terenu odnosilo bitnu prevagu s vatrenom frontom. Pomagalo je vatrogascima gdje god bi postalo upitno hoćemo li ugasiti vatru. U najtežim situacijama gorjele su nam i cijevi te druga oprema. Neka vozila su gotovo izgorjela, a to samo svjedoči o neizvjesnosti cijelog događaja. Moram reći da smo imali i pričuveni plan, jer smo obišli cijelo područje i zaključili da se treba pripremiti i za nepovoljni scenarij. Pogotovo kad smo dobili informaciju da nam zračne snage neće doći u pomoć zbog jakog vjetrova na Velebitu. Na požarište sam pozvao i cisterne s posadama DVD-a Čepin i Petrijeveci. Zamisao je bila da uspostavimo novu crtu obrane ako ova bude probijena te zaštitimo Zoo rezervat sa sjeveroistočne strane. Ispred vatrene fronte zaorali smo i veliku brazdu četverobraznim plugom.

Na požarištu smo imali u tom trenutku 15 vatrogasnih vozila i oko 80 vatrogasaca. No s ponosom mogu reći da su vatrogasci uspjeli zaustaviti vatru unutar ribnjaka i spasiti oko 150 hektara raslinja. Na požarište je došla i zapovjednica civilne zaštite Osječko-baranjske županije koja je osigurala i opskrbu vatrogasaca tekućinom i hranom preko

gradskog Crvenog križa Osijek. Osobno se uvjerila u težinu situacije, ali i snagu i znanje vatrogasaca.

Požar smo ugasili na ovoj strani ribnjaka oko 15,00 sati, a potom sam prebacio veći dio snaga ponovno na zaleđe mjesta Vardarac, jer nam se i tamo otvorila jedna nova fronta požara. Požar smo proglasili ugašenim oko 18,00 sati istog dana.

Nedugo zatim, u prostorijama DVD-a Bilje održao sam sastanak sa zapovjednicima DVD-a s te vatrogasne zajednice (u njihovo područje spada i park prirode Kopački rit) na kojem je zaključeno:

- da su mjere zaštite od požara zakazale u parku prirode – nema dovoljno protupožarnih prosjeka, a dijelovi parka su nedovoljno očišćeni od suhe trave i gustog raslinja
- hidrantska mreža mora se postaviti cijelom dužinom nasipa u parku prirode
- Hrvatske šume moraju bolje održavati šumarske staze i putove, a otvaranje rampi omogućiti i vatrogascima
- to se odnosi i na Hrvatske vode.
- lovci koji imaju na tom području svoje prostore moraju paziti na ponašanje u kriznim dijelovima godine.
- svako paljenje vatre u kritičnim mjesecima treba najstrože sankcionirati (policija i Državno odvjetništvo, a mediji to objaviti kao opomenu drugima).

Kako su nakon ovih aktivnosti zaredali veliki požari na otvorenom prostoru, treba istaknuti ove mjere kao nešto što je prioritet od kojeg vatrogasci ne smiju odustati.

